

11. šte. v.

Ljubljana, 4. septembra 1920.

I. leto.

Prva dirka z motocikli v Sloveniji.

Nedelja, 29. avgusta, je bila s sportnega stališča izredno zanimiv dan. Vršila se je prva dirka z motocikli v Jugoslaviji, in vozilo se je prvič gorsko prvenstvo s kolesi. Pri prvem razpisu motociklistične dirke smo bili precej skeptični. Dirka z motocikli je vendar silno

pis Sportne Zveze Ljubljana. Vreme, ki je jemalo možnost vsake trenaže in ki se je že povsem stabiliziralo na stalni dež, nam je naše dvome krepilo.

Ali varali smo se. Od vseh strani so se začeli oglašati prijatelji tega, pri nas še n.vega sporta in startna lista je kazala 21 prijav na dan dirke. Celo tako idealni so bili naši sportniki, da so prišli trije po najhujšem dežju iz Zagreba, 2 pa iz Cerknice, dasi so morali smatrati za sigurno, da bo slabo vreme pri tekmi.

Prva jugoslovanska motociklistična dirka: dirkači na ostrem in strmem ovinku

komplicirana prireditvev, izvežbanih, treniranih dirkačev sploh ni; ti motociklisti pa, ki jih imamo, so le navadni sportniki in niso nikdar mislili na dirkanje. Dvomili smo zelo o primerni udeležbi. Cesta, ki je bila določena, je naravnost idealna gorska proga, trdno zidana, s krasno panoramo na vse strani. Ali stara je in vsled tega ima ostre ovinke in največjo strmino ravno v teh ovinkih samih. To dvojje nas je v našem pesimizmu utrjevalo in le z nezaupanjem smo zrlili na raz-

Iz Ljubljane do starta v Podlipi je kakih 30 km. Odpeljali so se vsi nekako po kosilu na start, in zopet jih je pral dež. Ali vztrajali so! Pred Podlipo pa zagledamo naš hrib, ves v solncu in najlepši teren je nudila dirkačem cesta: suha in brez prahu.

Podlipa in vsi ti kraji do Vrhnike so strmeli nad živahnim vrvenjem, kajti moderna prometna sredstva, kot so avtomobili in motocikli, se tu redko vidijo; cesta konča namreč na vrhu in le poljska pot pelje na

Žire navzdol. To pa je ravno povečalo sportno vrednost ceste, ki je s tem, da je skoro mrtva in brez prometa, omogočila nemoten potek dirke in preprečila možnost kakega karambola.

Velikemu delu dirkačev cesta spleta ni bila znana. Izrabili so tedaj čas pred dirko, da si jo hitro ogledajo in preračunajo, kako bo treba jemati kurve. Drug za drugim so preizkušali, a končno so se počeli že križati in že je bil tudi karambol tu. Gori v kurvi sta zadela dva motociklista, a sta odnesla zdravo kožo in zdrave motorje, tako, da sta nemoteno startala.

Start je vodil g. major Jaklič, ki je izpuščal dirkače s presledkom 1 minute. K startu se mu ni javilo pet dirkačev, največ, ker jim niso bili motocikli v redu. Prva je odpeljala I. skupina do $2\frac{1}{4}$ HP s 4 tekmovalci. Samozavestno so odpeljali s cilja. Že druga kurva jim je bila preostra in skoro vse je vrgla. Pozneje pa je šlo zopet dobro, dokler ni pri zadnji kurvi padel g. Barič, ki je odstopil. Med vožnjo je izstopil še Popit. Na cilj je došel prvi g. Kordan (Cerknica) na Puchu $2\frac{1}{2}$ HP v 17 min. 13 sek., drugi Goltes v 20 min. 10 sek.

II. skupina je obsegala motorje do $3\frac{1}{2}$ HP. Startali so štirje tekmovalci, ki so vozili prav dobro, ali vendar so bile kurve s svojo nenavadno ostrino precejšnja ovira za neprekinjeno vožnjo. Prvi je došel Sattler (Zagreb) na $3\frac{1}{2}$ HP Bianchi v 13:01, drugi Borošek (Zagreb) na $3\frac{1}{2}$ HP Humberju v 14:41, tretji Zalogar (Ljubljana) na Borgotu $3\frac{1}{2}$ HP v 15:27 in četrti Škafer (Ljubljana) na N. S. U. $3\frac{1}{2}$ HP, ki pa je dvakrat padel, v 22:38.

III. skupina je imela motorje do $4\frac{1}{2}$ HP in je štela največ tekmovalcev. Pokazali so jako lepo vožnjo, ali tudi oni niso prišli vsi srečno skozi kurve. Prvenstvo je odnesel Barešič na 4 HP Wandereerju v 11:24, drugi je bil Oto Wolff na 4 HP Wandererju v 11:26, tretji Hraščan na Wandererju 4 HP v 12:17, četrti Svetlič na $3\frac{1}{2}$ HP Puchu v 12:58, peti Baraga na Puchu $3\frac{1}{2}$ HP v 15:24, šesti Rebolj na Puchu $3\frac{1}{2}$ HP v 16:02.

Četrta skupina ni imela tekmovalcev, v peti, nad 6 HP je pa vozil Ogrin Standarda $\frac{1}{12}$ HP in dosegel v 12:11 cilj. Najboljši čas med vsemi je dosegel Viktor Barešič z 11:24, drugi Wolf z 11:26, tretji Ogrin z 12:11, četrti Hraščan z 12:17.

Rezultat dirke, kot prve dirke te vrste, je jako dober in ga bo težko kmalu izboljšati. S tega stališča, da je bila to prva dirka z motocikl., je ves uspeh prav razveseljiv, ker kaže, da je Sportna Zveza oživila tu novo panogo, katero je mnogo sportnikov željno pričakovalo. Tekmovalci sami so videli hiše in spoznali pomen trenaže, katere oni žal niso mogli imeti vsled neprestanega deževja. Vendar bi bil pa v nasprotnem slučaju boj še bolj oster, kot je bil.

S to dirko pa se je otvorilo tudi v motociklistični panogi sporta novo življenje, treba bo vztrajno trenirati, iskati tehniko in spretnosti pri vožnji, osobito v klancih, in drugo leto utegnemo imeti vrlo zanimive prireditve te vrste.

Kar se proge same tiče, je bilo enoglasno mnenje in navdušenje za njo, imenovalo se jo je »slovenski Semmering«, kar morda s precejšnjo upravičenostjo zasluži in Sportna Zveza bo ravnala le v duhu tekmovalcev, ako se proga obdrži stalno za sportne tekme slične vrste.

Kljub velikim zahtevam, katere stavi ta proga na dirkače, ni bilo nikakih nezdol in vsa dirka je potekla v najlepšem redu. Vladala je stroga sportna disciplina, za kar gre posebna zahvala g. majorju Jakliču.

Motociklistika, naprej!

Gorsko prvenstvo Slovenije 1920.

V nedeljo, dne 29. avgusta so vozili kolesarji klubov Sportne zveze Ljubljana dirko za gorsko prvenstvo na cesti Podlipa - Smrečje, 8 km. Startna lista je obsegala 23 prijav, vozili so v treh skupinah: lahka, težka in seniorji.

Proga sama na sebi je jako težavna. Višinska razlika med startom in ciljem je 350 m, ali ni enakomerno razdeljena, pa ima posamezne kurve neprimerno strme, a strme tudi druge dele ceste, da je treba dobro treniranega vozača, da prepelje vzdržema vso pot. Cesta je bila k sreči še dobra, tako, da so dosegli dirkači prav lepe čase.

Na vodstvu so se menjavali, a v lahki skupini se je končno razvil boj med Šiškovičem, Siardom in Šolarjem, iz katerega se je najprej izvil Šolar, kakih 100 m pred ciljem pa je še Siard prekosil Šiškoviča in došel kot drugi na cilj. V težki je imel lepe šanse Bar, a je padel, kar ga je postavilo precej daleč nazaj. Sploh je bila dirka za mnoge tekmovalce pretežka in marsikdo je došel povsem izčrpan na cilj.

Rezultati so sledeči: Lahka skupina: I. Šolar 23 min. 51 sekund. II. Siard 23 : 56. III. Šiškovič 24 : 00, IV. Nardin 24 : 48, V. Zanoškar 25 : 34. VI. Kirner 25 : 58.

Težka skupina: I. Butinar 24 : 40. II. Križman L. 24 : 46. III. Perdan 27 : 46. IV. Špolar 27 : : 41. V. Škrajnar 28 : 27. VI. Pogačnik 28 : 43. VII. Pečnik 28 : 45. VIII. Bar V. 30 : 43. IX. Goltes N. 31 : 10. X. Praček 31 : 59. XI. Goltes Adolf 33 : 15. XII. Keržišnik 34 : 35.

Seniorji: I. Nosan Fr. 30 : 50. II. Bizjak 32 : 53.

Gorsko prvenstvo Slovenije za leto 1920. pripade tedaj Josipu Šolarju, ki si je priboril že tudi prvenstvo koroške Slovenije in odnesel torej že drugo prvenstvo. Ako se vpošteva, da je Šolar šele letos počel s trenažo, da ima pravzaprav še malo tehnike in izkušenj, je uspeh zanj tem bolj časten. Gotovo nam je še precej pričakovati od njega.

Dirka je prav lepo uspela, postavljeno je z njo prvo gorsko prvenstvo in upamo, da se bodo tudi gorske dirke ponavljale, ker tvorijo za dirkače izboren trening za velike in naporne tekme.

Z dijaškega potovanja.

(Tretje poročilo.)

13. avgusta. Ljubljanski srednješolci: »Cibalia«, Vinčkovi 5 : 0. »Cibalia« je prvak Vukovarske župe Zagrebškega nogometnega podsaveza in se šteje med najmočnejše klube v Sremu. Ljubljanski srednješolski team je bil napram njej v veliki premoči; napadalna vrsta Ljubljane, posebno trio Hribernik - Rape - Pevalek I., je bila v imenitni formi, tudi halfi so bili prav dobri. V prvi polovici je dosegla Ljubljana po Pevaleku I. 2 in po Husu 1 gol. — Začetkom druge polovice oblega »Cibalia« skoro 10 min. ljublj. goal, pa na »Famoznem« se vsi napadi razbijejo. Igra se prenese nato zopet pred goal »Cibalijske«, ki se do konca igre le še brani. Po Pevaleku I. in Rapetu padeta še dva gola. Koti 8 : 8.

16. avgusta. Ljubljanski srednješolci: Beogradski sportni klub, Beograd 0 : 7. Namesto dogovorjene tekme s pomladkom B. S. K. so igrali Ljubljanski srednješolci z rednim moštvom B. S. K., v katerem so bili večinoma igralci I. moštva. Polog tega je Ljubljanski srednješolski team nastopil že v oslabljeni postavi brez Husa, Pleša in Zupančiča III. Vsled absolutne premoči B. S. K. je bila tekma zelo enostranska in

nezanimiva Polčas 0 : 3, koti 7 : 5. Nekaj krivde na slabem rezultatu nosi tudi vratar Wolf, ki ta dan ni bil v formi.

19. avgusta. Revanš Ljubljanski srednješolci: »Cibalia«, Vinkovci 2 : 1. »Cibalia« je postavila v moštvo mnogo novih, boljših igralcev kakor 13. avgusta, hoteč se revanžirati za izgubljeno prvo igro (0 : 5). Vkljub temu ni mogla poraziti srednješolcev, ki so tudi to tekmo igrali brez Husa, Pleša in Zupančiča. Ljubljanski srednješolski team je s to tekmo zaključil svoje potovanje. Igral je v celem 5 tekem s skupnim score 13 : 13. M. W.

Automobil in Ljubelj.

(Odgovor in pojasnilo na istoimenski članek v 8. številki tega lista.)

Ker naši avtomobilisti ne morejo pozabiti ob priiliki propagandnega izleta prevoženega Ljubelja in ker je stalna strmina tega prelaza iznenadila marsikaterga začetnika v avtomobilskem sportu z vrenjem hladilne vode ter so o teh vprašanih obravnavali članki dveh številki »Sporta«, si dovolim razjasniti vzroke vrenja.

melo, ki ima le 1 do 2 mm svetlobe, do spodnjega nabiralnika vode; pri satovnem hladilcu pa od vrha okrog vsake cevke, dokler ne priteče v spodnji nabiralnik. Pri tem sistemu ima voda med cevkami prav majhno pot, čisto še ne 1 mm. Okrog lamel, oziroma pri satovnem hladilcu skozi cevke pa piha veter ter iste stalno hladi.

Hladilnik je zgrajen tako, da priteče vanj iz motorja voda z 80° C., ki se pa mora v njem tako shladiti, da meri ob zopetnem prihodu v motor 40° C. Pri temi toplotnih razmerah se doseže najuspešnejše delovanje motorja. Bolj hladna, kakor tudi bolj vroča voda zniža pravilno delovanje motorja znatno.

Če je avtomobil starejšega izvora in voda v njem vre, ne delajmo zato odgovornega konstruktorja. On je hladilnik gotovo prav dimenzioniral; toda mogoče je, da niti polovica hladilnika ne hladi. Po večletni uporabi vsakovrstne vode (tudi zajeta iz jarka ob cesti je časih dobrodošla), se naberejo smeti v ozkih hladilniških komorah in zamašijo vodi pot, da ne more v lamele, oziroma do hladilnih cevok. Pa tudi, če se je uporab-

Tekmovalci plavalne tekme na Bledu, dne 15. avgusta 1920.

Ne bom trdil, da so domneve o premajhnem hladilcu, zlasti pri starejših vozovih povsem neutemeljene; trdim pa, da bi jih konstruktorju vrečega hladilnika ne mogel nihče strokovnjaško dokazati. Za svojo osebo sem mnenja, da zna vsak avtomobilski konstruktor izbrati pravi in primeren hladilnik pri svojem motorju. Pripeti se pa vendar, da tak hladilnik vre. Zakaj?

Hladilnik je sestavljen iz samih ploščatih cevok, ki so različno oblikovane zato, da je hladilna ploskev večja. Te cevke, ki se imenujejo hladilne lamele, segajo od vrha do spodnjega roba hladilnika. Tak hladilnik se imenuje lamelni hladilnik. Druga najobičajnejša, a mnogo dražja izvedba hladilnika, je satovni sistem.² Pri tem so okrogle, četverooglate ali pa šesterooglate cevke v dolžini debelosti hladilnika zložene druga poleg druge tako, da so podobne čebelnemu satu ali voščini. Vse te cevke so obrobljene s hladilničevim okvirjem in na obeh koncih medsebojno spojene s cinom. Pri lamelnem hladilniku kroži voda od vrha skozi vsako la-

ljala vedno le čista voda, se nabere s časom v lamelah, oziroma med cevkami toliko vodnega ali kotlenega kamna, da so lamele zamašene, oziroma cevke (če že ne medsebojno zamašene) vsaj znatno izolirane s slabim prevodnikom, kar hlajenje precej zniža. Da ostanem pri hladilniku samem, moram še omeniti, da so v mnogih slučajih kriva nestrokovnjaška popravila hladilniških. Nevešč klepar popravi puščajoč hladilnik na ta način, da izloči kar cele partije hladilnih cevok. Jasno je, da ne more tak hladilnik zadostno hladiti.

To bi bile napake v hladilnikih, ki se pa redko objavijo; večkrat vre voda iz popolnoma drugega vzroka.

Mogoče se nam je raztegnil jermen veternice. Vozimo se v breg z malim prevodom³ in s kakimi 1200 do 1400 obrati motorja. Motor mora imeti konstantno toliko obratov, ako hočemo izkoristiti njegove sile. Predolgi jermen ni v stanju vrteči veternice v zadostni brzini in drči. Posledica tega drčanja je, da veternica

ne sesa — sorazmerno z rastočo temperaturo vode — dovolj zraka skozi hladič in voda nam prične kmalu vreti. V tem slučaju se naj skrajša jermen toliko, da čutimo težen odpor, ako skušamo zavrteti veternico. Prenapet jermen škodi ležiščem in se poleg tega kmalu strga.

Morda tudi, da leži napaka v vodnem črpalu ali sesalki.⁴ Če je ta pokvarjena, se je prav lahko prepričati. Primi vodno pripojko, ki vodi od črpalu k hladiču, z eno roko in pripojko, ki spaja sesalko z motorjem, z drugo roko. Če ne čutiš v obeh vodnih pripojkah (Wasseranschlußrohr) iste toplote, je znak, da sesalka ne goni vode v motor.

Nadaljnja hiba, ki nastane v sesalkah starejšega izvora, je obraba vodnega kolesca ob sesalni steni; kolo ne tesni⁵ več ter je delo črpalu mogoče komaj zadostno. Pri novejših vozeh se pa časih pripete defekti mehničnega značaja. Glavna taka hiba je odtrgan klin, ki pričvrščuje vodno kolo na črpalni gredelj.⁶ Ta klin se rad odtrga, če je prišel kak trd predmet v črpalo, kakor na primer kamenček ali pa matica

Omeniti je še potreba, da pri napačno vstavljenem motorju hladič silno rad zavre. Pri sestavljanju motorja ni monter dovolj natanko pazil na razmerje, ki mora biti med zaklopki (ventili) in med batom. Izpuhlov zaklopec se odpre prepozno in zadržuje sežgane pline predolgo v motorju. Radi tega se motor nepotrebno ogreva. To hibo zamore konstatirati samo dober strokovnjak. Nestrokovnjaško pretikanje razvodnih koles⁸ motorja zna napako še povečati.

Končno je krivo vrenja tudi prepozno vžiganje. Magnet ne dovoljuje normalnega, zgodnjega vžiganja; zato je treba, da dosežemo potrebno silo, več obratov motorja, kar zahteva več plina. Vse to spravi hladilno vodo do visoke temperature, ki se slednjič spremeni v vrenje.

Pri vožnjah v breg imajo nekateri avtomobilisti navado, da odpro stranice motorne strehe⁹ ter na ta način dajo priliko skozi hladič vsesanemu zraku, ki se je ob motorju še precej ogrel, do izstopa na prosto in do dostopa hladnega vetra k motorju. Kakor je priložljiva ta šoferjeva pozornost pri motorju z veternico

Moment s plavalne tekme na Bledu.

ali zatika,⁷ ki je slučajno med popravilom padel v sesalko in ki se je med begom motorja zapel med vodno kolo in sesalno steno ter na ta način preprečil kolescu obrat. Ker je običajno kolesce močnejše kakor klin, se ta zlomi. V hudi zimi se pripeti, da zamrzne pri stojenju motorju omenjeno vodno kolesce, kar pri navtenju motorja povzroči ravno ta defekt. Tudi površna montaža črpalu ali vodnih pripojk povzroči le delno, torej nezadostno pretakanje vode. Kakor znano, mora biti med vsako cevjo, ki je pritrjena bodisi na motor, bodisi na črpalo, vložena plast gumija ali kake podobne utesnitve. Utesnitev mora imeti vsaj tako veliko luknjo, kot je cev velika. Nemaren šofer pa napravi to luknjo jako površno: zreže z nožem prilično odprtino ter se zadovolji le s tem, da mu ne pušča vodo ven. Skozi premajhno odprtino ne more pošiljati črpalo dovolj hladilne vode ter mora ista pri težki vožnji navzgor zavreti. Po večletni uporabi se stare gumijaste spajalne cevi, ki vežejo zgornjo in spodnjo vodno pripojko s hladičem in motorjem, popolnoma razkujajo. Platno spajalnih cevi se namoči in raztegne ter na ta način deloma zamaši cev in omeji dotok in odtok vode.

To bi bile glavne mehanične napake, ki bi dale povod k vrenju vode.

neposredno za hladičem, tako je kvarna za tiste motorje, ki imajo veternico v zamašnjaku. Ti motorji morajo biti med vožnjo popolnoma zaprti in imeti dober spodnji ščit¹⁰ segajoč prav do zamašnjaka, da zamore zamašnjakova veternica sesati zrak skozi hladič in izpod motorjeve strehe. Če smo odprli stranice strehe, smo dali svežemu zraku pot s strani in skozi hladič ne piha toliko vetra, da bi v zadostni meri hladil razgreto vodo.

Da voda vre, se opazi na slabo delujočem motorju in tudi na pari, ki prihaja v ščit pod motor. Voz se zapelje na stran ceste in vstavi, medtem ko se pusti motor počasi dalje teči. Svarim pred odpiranjem hladiča, če v njem voda vre. Marsikateri radovednež, ki si ni znal predstavljati vrenja vode ter je pogledal v hladič, je poplašal to svojo radovednost z oparjenim obrazom. Okrog valjkov (cilindrov) se je namreč z rastočo temperaturo razvilo prav živahno vrenje, ki doseže — dasi ravno ima vsak hladič pretočno cev, ki skoraj onemogoči večjo nesrečo — precejšnjo napetost. Ko se tak hladič odčepi, pljuske zadrževana napetost nekaj vrele vode na prosto. Če pa je voda že nehala vreti, naj se prične z iskanjem vzrokov. Prav gotovo se bode konstatiralo enega prej omenjenih.

Menjavanje vode pri avtomobilih, ki ne vro, je sploh odveč, ker mora, kakor sem prej omenil, imeti voda na vrhu hladilca do 80° C. Ako voda v resnici vre, je prilivanje vode jako opasno. Prilivanje se sme izvršiti na vsak način le pri delujočem motorju. Vendar je treba tudi v tem slučaju jako paziti, da ni morda izhlapele precej vode in da nimamo morda kakega defekta v črpalu. V zadnjem primeru pride namreč mrzla voda v motor skozi zgornjo vodno pripojko. Razbeljen motor iz jeklene litine in mrzla voda bosta imela gotovo počene cilindre za posledico.

Če še enkrat reasumiramo svoja izvajanja, pridemo do sklepa, da vrenja vode ni povzročil premajhen hladilč, marveč le druge okolnosti, ki so s hlajenjem vode v zvezi.

G. Dr. Bl. pravi, da je prišel čez Ljubelj s 15konjskim Wandererjem in da je Ljubelj zmagal tudi Fordov avtomobil. Vse res! K temu bi še pristavil, da je znani tovarnar Bohrer iz Celovca došel na Ljubelj z v lastni delavnici konstruiranim enocilindrskim vozičkom s 6 HP; znano je pa tudi, da avtomobili s 40 HP niso mogli doseči Ljubelja. Iz tega sledi, da tudi število

s pomočjo raznih strojnih elementov prevaja, ne pa prestavlja.

⁴ češko »čerpadlo«.

⁵ nemško »dichtet«; utesnitev = Dichtung.

⁶ češko »hridel«, nemško »Welle«; hrvaška »osovina« se mi ne zdi dobra.

⁷ Splint.

⁸ Steuerrad.

⁹ Motorhaube.

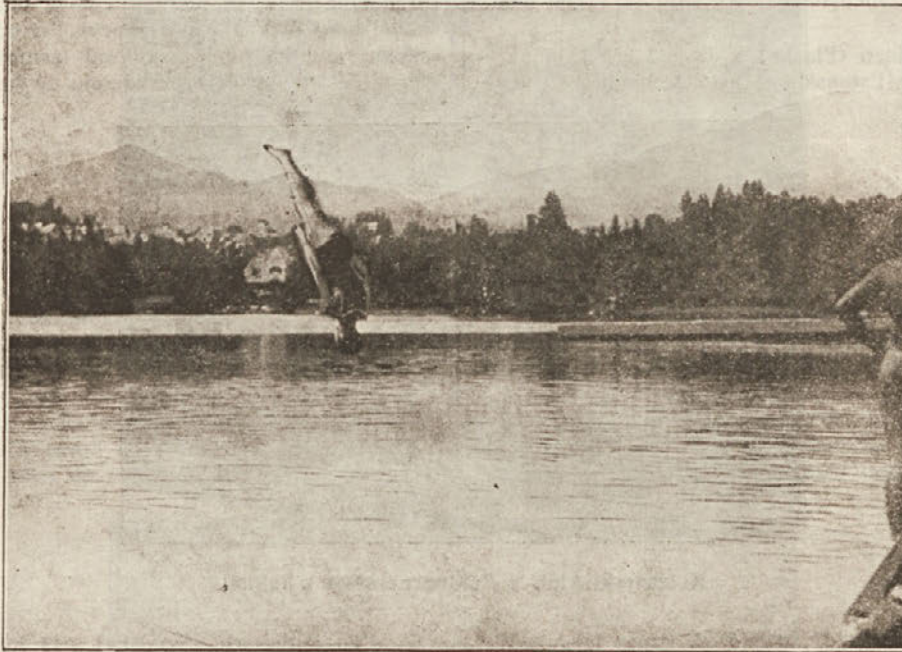
¹⁰ Schutzblech.

VII. olimpijada v Anversu.

(Dalje.)

Nurmi (Finska) zmagovalec na 10 km. Finec Kohlemainen prvi v Maratonu. Šved Peterson zmagav skoku v daljavo. Zmaga Amerikancev v skoku v višino, Landon izboljša olimpijski rekord, Amerikanec Foss postavi nov svetovni rekord v skoku s palico. Finci dobe vse cene v metih. Končna klasifikacija.

10 kilometrov. Tri izločilne predtekmice so potekle brez zanimivosti. Ker je bilo le 30 tekmecev, bi lahko izostale brez vsake škode v sportnem oziru. Tehnično vodstvo

Moment s plavalne tekme na Bledu.

konjskih sil ni vedno merodajno za premaganje dolgih in strmih klancev. Važnejše in odločujoče pri tem je konstrukterjeva skrb in iznajdljivost, kako izrabiti motorjeve konjske sile s primernimi hitrostnimi prevodi. Ameriški, francoski in italijanski konstrukterji izdelujejo v glavnem vozove z velikimi prevodi in za ravnine, to je hitre vozove; med tem ko so Nemci, Avstrijci in Švicarji mojstri za vozove za gorske vožnje.

Strinjam se popolnoma s trditvijo, da je zelo mnogo odvisno od spretnosti šoferja na uspehih v hribih, to je: kako šofer izkoristi teren, če pravočasno menjuje hitrostne prevode in s tem ohrani motorju potrebno število obratov, kako šofer vozi v ovinkih itd. O tem bom pa podrobneje razpravljaj v enem svojih prihodnjih člankov.

¹ Hladilč je češki izraz; lahko se ga imenuje tudi »hladilec« ali »hladilnik«, vendar bi vsaj radi enotnosti z drugimi slovanskimi jeziki priporočal prvi izraz.

² Čehi ga imenujejo »voščinasti hladilč«.

³ je češki izraz za nemško »Uebersetzung«, ki pa je pravilnejši kot doslovno prevedeni izraz »prestava«; sila se

je tod zopet zagrešilo veliko napako, ko je odredilo predtekmice in finale na dva dni. Tudi pri tej točki se je izkazala nepravilnost serijskega sistema. Prvi dve seriji sta bili izvojevani prvi dan dopoldne, tretja šele pozno popoldne v trdem boju, ki je nekatere sicer najboljše kandidate tako izmučil, da so drugi dan pri odločitvi popolnoma odpovedali.

Finale: Od starta vodi Amerikanec Wilson, tik za njim Francoz Guillemont, zmagovalec na 5 km. Takoj v drugem krogu prevzame vodstvo Guillemont ter ga obdrži do 3 km. Tod se prerije zopet Wilson na prvo mesto, Guillemont ostane na drugem, tretji v prvi skupini je Finec Nurmi, četrti Italijan Maccario. Wilson vodi do 8 km; vrstni red ostane ves čas neizpremenjen. Po 8 km zopet Guillemont prvi; v začetku zadnjega kroga preteče Nurmi Guillemonta. Guillemont skuša pridobiti izgubljeni naskok, toda Nurmi zvišuje vztrajno svoj tempo in zmaga z naskokom 10 metrov.

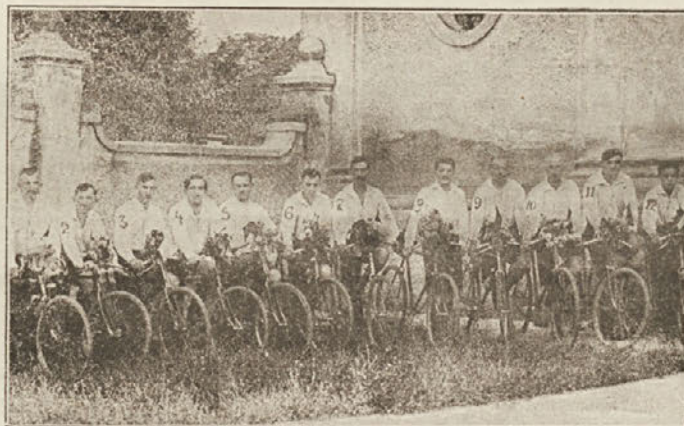
Rezultat: 1. Nurmi, 31 minut 45¹/₂ sek.; 2. Guillemont, 31 minut 47¹/₂ sek.; 3. Wilson; 4. Maccario.

Maraton (42 km). Maratonski tek se je izvršil v mrazu, vetru in hudem dežju. Te vremenske neprilike so v prvi vrsti porazile vse konkurente iz južnih krajev, tako zlasti Francoza Icharda, ki je veljal za najresnejšega kandidata. Skandinavci — vajeni takih temperatur — so vsled tega imeli lahek boj ter dobili 7 izmed 10 prvih mest. Start se je pričel ob 4. popoldne, vsled česar se je konec teka zavlekel

pozno v noč. Maratonska proga je vodila iz stadiona 21 km daleč v okolico; cilj sam je bil zopet v stadionu. Proga je bila v najslabšem stanju. Globoko blato in luže so ovirale močno konkurente.

Hannes Kohlemainen je od starta dalje na čelu prve skupine, obstoječe iz Amerikanca Gisthana, Belgijca Brossa, Italijana Valerio in Blasi in Estonca Lossmana. V kratki distanci slede Francoz Ichard ter Finci Tatu Kohlemainen, Fallgrenn in Tunni Kostti. Hannes Kohlemainen diktira oster tempo prvi skupini; preteče v prvi uri 17 km 300 metrov. Pri obratu je prvi Kohlemainen, drugi Gisthan, 7 sekund za njim Bross; v kratkih presledkih slede Blasi, Loosmann, Fallgrenn in Tatu Kohlemainen. Od obrata dalje močan protiveter in dež, pomešan s točo. Hannes Kohlemainen vzlic temu pridobiva na naskoku in je pri 30. km že skoro 400 m naprej. Vrstni red ostalih se je medtem izpremenil. Ledena burja je uničila skoro vse resne tekmece iz južnih držav. Ichard, Gisthan, Blasi in ostali prve skupine so onemogli in izstopijo iz nadaljne borbe. Pet kilometrov pred ciljem prične pešati tudi Kohlemainen. Loosmann, ki se od obrata dalje drži vztrajno na drugem mestu, se mu približa do 50 metrov; Fallgrenn teče na tretjem mestu. Temperatura pada vedno bolj in ustvarja tekmo za pravi tek na smrt. Tekmeči so vsi premrti ter se vlečejo naprej z veliko težavo; edino Skandinavci kljubujejo elementom, zlasti Loosmann, ki se drži tesno Kohlemainena. Na cilju je vrstni red sledeči:

1. Hannes Kohlemainen (Finsko) v času 2 uri 32 minut 48 sekund; 2. Loosmann (Etonska) 2 uri 32 minut 49 sek.:

Kolesarski klub v Belovaru: start k tekmi.

3. Arri (Italija) 2 uri 38 minut 37 sekund; 4. Bross (Belgija); 5. Tunni Kostti (Finska).

200 m tek. V serijah in demi - finalu oster boj Amerikancev za prva mesta. V finalu nastopijo Amerikanci: Paddock, zmagalet na 100 m; Voodring, Murchison, in Angleži Edwards, Osterlaak in Davidson. Od starta dalje prvi Paddock, tesno ob boku Voodring.

Rezultat: 1. Voodring, 22 sek.; 2. Paddock; 3. Edwards.

400 m tek. Serije in demi - finale so prinesle popoln poraz Amerikancev, od katerih je prišel le Shea v finale.

Rezultat: 1. Rudd (Južna Afrika) 49⁸/₁₀ sek.; 2. Buttler (Anglija); 3. Engdahl (Švedska).

Steeple - chase, 3000 m. (Tek v prostem polju, na angleški način z umetnimi ovirami.) Tekmeči so morali preteči desetkrat po pet ovir. V tej stroki so mojstri Angleži, ki goje najbolj ta način teka.

Rezultat: 1. Hodge (Anglija) 10 minut ²/₅ sek.; 2. Flynn (Amerika); 3. Ambrosini (Italija).

Cross - country. (Tek v prostem terenu, preko naravnih ovir in zaprek.) Proga znaša 10 km. Klasificira se uspeh posameznika in moštev posameznih držav.

Rezultat: 1. Nurmj (Finska), 2. Backmann (Švedska), 3. Lumatairen (Finska).

Moštva: 1. Finska, 16 točk. 2. Anglija, 11 točk. 3. Švedska.

Stafeta 4—100 m. Oster boj med Ameriko in Anglijo, v katerem zmaga končno Amerika.

Rezultat: 1. Amerika (Paddock, Scholz, Murchison, Kirksey) v času 42 minut ¹/₅ sek. (nov svetovni rekord).

2. Francija (Ali Khan, Tirard, Lorrain, Mourlon). 3. Švedska. 4. Anglija.

Stafeta 4—400 m. 1. Anglija, 3 min. 22¹/₅ sek.; 2. Francija, 3 min. 24¹/₅ sek.

Skoki: Vsi skoki so bili izvršeni na travniku, ker so bila skakališča v stadionu popolnoma pogrešena.

Skok v višino: Stari olimpijski rekord je potolkel Amerikanec Landon, s skokom 1'936 m; pri tem je imel veliko srečo. Drog se je močno zamajal in se je le po neverjetnem naključju obdržal na mestu. Pri višini 180 cm skočijo vsi Amerikanci gladko, od Francozov le Lowden, Švedi imajo vsi poprave. Pri 185 cm odpade Lowden, ostanejo le Amerikanci in Švedi. 190 cm: Prvi Amerikanec Murphy podre drog, drugi Amerikanec preskoči, ravnotako tudi Šved Eckelland. Skače se nato 194 cm. Vsi konkurenti poderejo drog. Nato se posreči Americancu Landonu skok s 1'93 m.

Rezultat: 1. Landon (Amerika) 1'936 m. 2. in 3. Muffer (Amerika) in Eckelland (Švedska) vsak po 1'90 m.

Pri skokih ni bilo opaziti nobenega novega sloga. Amerikanci skačejo vsi v starem klasičnem stilu. Natek kratek, oster odskok od strani, z naravnim preokretom nad drogom, doskok vedno na eno nogo.

Skok v daljavo. Vsled odstopa Amerikanca Butlerja je izgubil finale vso zanimivost. Butler je skočil dan pred odločitvijo v treningu 7'64 m (nov svetovni rekord) ter bi bil brez dvoma v finalu prvi. Pri odločitvi se je pri prvem skoku ranil na nogi ter moral izstopiti iz nadaljne konkurence. Vsled Butlerjeve nezgode so večino mest dobili Švedi

1. Petterssen (Švedska) 7'15 m. 2. Johnson (Amerika) 7'09 m. 3. Abrahamson (Švedska) 7'08 m

Skok s palico: Ta konkurenca je pokazala v prvi vrsti premoč Amerike, v drugi vrsti Švedske. Zmagal je Amerikanec Foss, ki je izven konkurence postavil nov svetovni rekord. V olimpijski tekmi je bil prvi s skokom 3'80 m; ker pa ta višina ne zadostuje za prvenstvo olimpijski tekmi, je brez napore pasiral 4 m ter skočil slednjič 4 m 9 cm. Izboljšal je s tem olimpijski rekord za 8 cm in svetovni rekord za 3 cm. Njegov stil je popoln; skače po odskoku z vleknjenim križem ter se v višini droga dvigne s celim telesom najprej naravnost navzgor; pred izpustom palice je glava na odskočni strani skoro v isti višini kot noge, preko droga trebuh nekaj nad drogom. Drugi je bil Danec Petersen 3'70 m, tretji Amerikanec Myers 3'65 m.

Kroglja: Tudi v tej stroki so dominirali Finci.

Rezultat: 1. Porhold (Finska) 14'81 m. 2. Nicklander (Finska) 14'15¹/₂ m. 3. Liversedge (Amerika) 14'15 m.

Disk: Zopet specijaliteti Fincev, ostali narodi z daleka ne dosegaajo njihove višine.

1. Nicklander (Finska) 44'68 m. 2. Taipale (Finska) 44'19 m. 3. Pope (Amerika) 42'13 m.

Kladivo: 1. Ryan (Amerika) 52'87 m. 2. Šved Lind 48'43 m. 3. Amerikanec Bennett 48'23 m.

Dekatlon. (Tekma v desetih strokah lahke atletike; klasifikacija po točkah).

1. Lovland (Norveška) 6.770'86 točk. 2. Hamilton (Amerika). 3. Ohlson (Švedska).

Hoja na 10 km. 1. Frigerio (Italija) brez napora v 48 min. 6 sek. 2. Pearman (Amerika). 3. Grenn (Anglija).

Celotna klasifikacija v lahki atletiki. Pri olimpijskih igrah štejejo za vsako državo edino rezultat v posameznih tekmah, pri čemur šteje 1. mesto 7 točk, 2. mesto 5, 3. mesto 4, 4. mesto 3, 5. mesto 2 in 6. mesto 1 točko. Zmage v poedinah strokah ne odločujejo prvenstva, ki ga mora priložiti zmagovalna država z največjim številom točk v vseh panogah lahke atletike.

Končni rezultat vseh lahko-atletičnih tekem je sledeči:

1. Amerika 215 točk. 2. Finska 98 točk. 3. Švedska 95 točk. Anglija 88, Francija 36, Italija 30, 7. Južna Afrika 21, 8. Kanada 13, 9. Norveška 10, 10. Danska 9. 11. Belgija in

igrah možno doseči prvenstvo tudi najmanjši državi, ako goji sport vsestransko in metodično. Nastop Finske naj bo tudi našemu jugoslov. sportu vzpodbuda za najintenzivnejšo pripravo Jugoslavije za prihodnjo Olimpijado. Letos se udeležimo samo z nogometom, prihodnjič pokažimo svetu, da hočemo tudi na vseh drugih poljih tekmovati z našo mlado toda krepko jugoslov. sportno silo!

Nogomet.

Poraz naše reprezentance v Anversu. Vsled zakasnelega odhoda je prišlo naše reprezentančno moštvo v

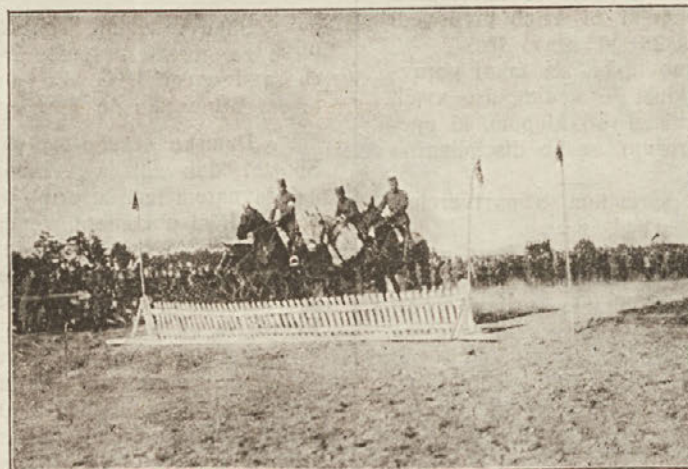

Momenti s koneskih tekem v Ljubljani, 15. avgusta 1920.

Estonska po 8, 13. Zelandija, Avstralija in Holandska po 5, 16. Čehoslovaška 3, 17. Luksenburg 1 točko.

Anvers pomeni za Ameriko »Pyrrhovo zmago«. Leta 1908 je zmagala Amerika v Londonu s premočjo več kot 200 točk, tudi v Stockholmu leta 1912 se je držala na prejšnji višini, dasi so Švedi že tačas močno napredovali. Letos v Anversu znaša ameriška premoč dobrih 110 točk. V sprintu, v zaprekah in skokih je sicer še vedno na prvem mestu, toda

Anvers, potem ko so bile že izžrebana posamezna moštva za prvo kolo nogometnih tekem. Ker je žreb odločil, da počiva v prvem kolu češko moštvo, moralo je naše moštvo, nastopiti takoj v prvi igri proti Čehom, ki so najresnejši kandidati za prvenstvo. Igra je končala vsled velike češke premoči s 7:0 v korist Čehom. Poraz je v prvi vrsti zakrivilo pomanjkanje skupnega treninga. Naša reprezentanca odpade vsled tega poraza

Momenti s koneskih tekem v Ljubljani, 15. avgusta 1920.

povsod drugod pritiskajo že močno Skandinavci. Odločil je to pot ameriški dolar, ki je omogočil ameriškim tekmeccem najboljši trening in prvovrstno prehrano, vendar je prestiž ameriškega praporja »star and stripes« močno v zatonu, prihodnja Olimpijada bo zanj težak oreh. Švedi niso dosegli v Anversu rezultatov, ki jih je izkazoval njihov trening. Na vsak način je to le prehodni pojav, sigurno je, da imajo Švedi celo vrsto atletov, ki se lahko kosajo z Ameriko. Tudi Francija je na letošnji Olimpijadi znatno napredovala, v sprintu in dolgih distancah je bila edini resni konkurent Ameriki. Največja senzacija pa je bil nastop Fincev. Poslala je zbirko velikih »championov«, ki so vsi v formi brez primere. Mali finski narod je dokazal, da je na olimpijskih

iz kroga prvenstvenih tekem, pač pa igra še dalje v skupini poraženih za »toložilno« darilo.

Svoboda : Jadran 7 : 0 (3 : 0). 29. t. m. igrana prijateljska tekma med imenovanimi kluboma v Ljubljani ni v sportnem oziru — kakor sploh vse zadnje tekme — nič koristila. Nepravilnosti je bilo v igri toliko, da je imel sodnik neprestano opraviti, četudi je marsikaj spregledal. Svoboda je bila celo igro svojemu protivniku nadmočna; ako odračunamo nekaj slabih točk v moštvo, je igrala dobro, samo kratko oddajanje žoge po zemlji od moža do moža ji še manjka. Vrtar, levi branilec, srednji krilec ter desna zveza so jake opore moštva. — Pri Jadranu, ki je nastopil z več rezervami,

je bil samo srednji krilec na mestu, vsi drugi so začelniki, ki jim treba še vztrajnega in pridnega treninga. Koti 6 : 3. Publike ni bilo mnogo. — Sodnik g. Vrančič.

Slovan : Hermes 0 : 0, koti 5 : 2. Igrano 29. t. m. na Hermesovem prostoru na vojaškem letališču v Šiški. Slovan je nastopil s mnogimi rezervami. Igra se je vršila v ostrem, precej brezobzirnem tempu. Obe moštvi sta si bili približno enako močni. V Hermesu je bil dober golman in napadalna vrsta. Slovanovo moštvo ni vigrano; napadalna vrsta je trenutno v slabi formi. — Publike približno 300. — Sodnik g. Vidmajer.

Celje: Atletiki rez.: Rapid rez., Maribor 2:2.

Zagreb: Tekme za Radišin pokal : Gradjanski : Hašk 4:1! Gradjanski s 6, Hašk s 3 rezervami. — Šparta : Victoria 2:0. Šparta nadmočna. — Croatia : Typografia 5:2. — Gradjanski : Šparta 5:1! Šparta v slabiji formi, zlasti Štritof v goalu je imel slab dan.

Karlovac: Olimpi : Gradjanski SK 5:0.

Beograd: Jugoslavija : Vojvodina, N. Sad 4:0.

Brod: Marsonia : Slaven, Koprivnica 1:1.

Dunaj: Tekma za pokal VAS-a: zmagovalc Simmering. Rezultati: Simmering : Admira 1:0, Rudolfs-Lügel : Hertha 5:3, Wr. Sportklub : WAF 2:2, Admira : Rudolfs-Lügel 3:0, Wacker : Vienna 4:3, Hertha : Simmering 3:1, Floridsdorfer A. C. : Floridsdorfer S. K. 6:1, Cricket : Germania 2:2, Slovan : Nussdorf 1:1.

Berlin: Tekma profesionalnih moštev se je vršila v varstvu močnih policijskih straž, ker so amaterski klubi hoteli profesionalcem igro onemogočiti.

Švica: Luzern Rapid, Wien 1 : 6, St. Gallen : Rapid, Wien 1:6.

Otvoritev jesenske nogometne sezone. SK. Ilirija priredi v nedeljo 5. septembra ob 8. uri kot prvo tekmo jesenske sezone, tekmo Ilirija I : Ilirija rez. V obeh moštvi nastopijo nove prvovrstne moči.

V sredo 8. in četrtek 9. septembra se vršita mednarodni tekmi Ilirija : Innsbrucker SV. Innsbrucker SV. je zmagovalc v pokalnih tekmah za prvenstvo Tirolske 1919 in 1920. Proti prvim dunajskim klubom je dosegel pravkar najugodnejše rezultate, n. pr. proti Wr. Sportklubu 1:3, Rapidu 2:5, WAC-u 3:1, Münchener T. V. 1 : 1.

Službene objave Ljublj. nogom. podsaveza.

Podsavezni člani se opozarjajo, da ima Beogradski S. K. prepečen igranja do 1. novembra, ker je nastopal z neprijavljenimi igralci. Proti klubom, ki bi kljub prepovedi igrali z BSK, se bo postopalo po § 28 spl. prav. JNS.

Upravni odbor poziva ponovno klube, da takoj poravnajo zaostalo naročnino. Nekateri klubi še vedno niso vrnili propisno izpoljenih podsav. prijavnic. Proti klubom, ki opetovanim ozirom nemudoma ne ustrezajo, se bo disciplinarno postopalo.

Vzelo se je v znanje, da spreminja »Sportverein«, Celje svoje ime v »Athletiksportklub«.

Sportni klub, Ptuj se sprejema v smislu podsav. pravil za začasnega člana.

Athletiksportklub, Vojnik pri Celju je prijavil svoj pristop v podsavez. Do odločitve se podsav. klubom dovoljujejo z njim tekme.

Seja upravnega odbora L. N. P. se vrši v soboto 11. septembra ob 10. uri v Narodnem domu, prostori Sportne zveze. Na dnevnem redu: 1. Prvenstvene tekme za jesensko sezono. 2. Event. sklicanje izrednega občnega zbora z ozirom na nerazporejenost proti sedanjemu vodstvu L. N. P. Klubi, ki nimajo v odboru nobenega člana, so vabljeni udeležiti se te seje po enem zastopniku. Tajnik.

Kolesarstvo.

Jugoslovansko prvenstvo 1920. Velika kolesarska dirka Zagreb-Ljubljana, 143 km, se vrši v nedeljo, 5. septembra. Start bo v Zagrebu ob 9. uri dopoldne. Prijavljenih je že precej dirkačev in obeta biti boj za prvenstvo zelo zanimiv.

Slovenski team obsega sledeče dirkače: Šiškovič Albin, Siard Alojzij, Šolar Josip, Bevc Josip, Benedetič Fran, Nardin Mirko, Zanoškar Feliks, Butinar Ivan, Kirner Oskar, Bar Vinko, Deržaj Rudolf, vsi lahka kolesa; Perdan Rudolf, Križman Ladislav, Pečnik Avgust,

Štrajner Anton (vsi ti člani »Ilirije«), Kržaj Ivan, (Primorje) s težkimi kolesi. Kot zastopnika Sportne zveze spremljata dirko gg. majorji Jaklič in Ogrin. Dirkači prispejo na cilj okrog 2. popoldne. Cilj bo na Dolenjski cesti. Prvak dobi časten naslov in prehodno darilo, pokal, ki ostane njemu do prihodnje dirke. Po dirki se vrši ob pol 5 uri popoldne zborovanje delegatov za ustanovitev jugoslovanske kolesarske Zveze v Narodnem domu, soba Sportne Zveze. Zvečer ob pol 8. je v veliki dvorani Uniona velika sportna zabava z razdelitvijo nagrad z godbo in plesom.

Amatersko prvenstvo Amerike za 1920 je dobil Fred Taylor vor Young. Prvenstvene tekme so razpadle v več vrst in je v prvih zmagal Dotterweich, v poznejših in končnih pa je dobil Taylor z nekaterimi točkami večino.

Vodni sport.

Tekma za jugoslovansko prvenstvo v Karlovcu 8. septembra. »Novosti« od 31. avgusta objavljajo deloma spremenjen program za plavalno tekmo: 1. 50 m juniorji izpod 16 let, 2. 50 m sprint, 3. 100 m dame, 4. 100 m prsno, 5. 100 m sprint, 6. Olimpijska štafeta 100 + 200 + 300 + 400 m, 7. 1000 m, 8. skoki. — Prijave so možne do 6. septembra na Sportno zvezo Ljubljana, Tourist office. Prijaviti se mora le potom klubov.

Plavalna tekma v korist »Radiše« dne 22. avgusta v Zagrebu na Maksimirskem jezeru. Rezultati: 50 m gosp.: 1. Esapović (Hašk) 38.6 sek., 2. Pajalić (Olimpija, Karlovac) 40 sek. (6 tekmecev). 100 m dame: 1. Schwartz (Olimp.) 2:10.5, 2. Oreščanin (Olimp.) (6 tekmovalk). 1000 m gosp. 1. Reš (Victoria, Sušak) 18:54¹/₂, 2. Bogović (Hašk). 100 m gosp. prsni stil: 1. Malešević (Hašk) 1:51, 2. Wasserlauf (Victoria, Zagreb), Skoki: (4 tekmece). Predpiani skoki: 1. na glavo, 2. salto naprej, 3. salto vznak, 4. na glavo s prigrbom (Hecht), 5. poljuben skok. Za vsak skok največ 9 točk. 1. Kovačec (Hašk) 32, 2. Reš (Vict. S.) 25, 3. Gaminšek 11.5 točk.

Razno.

Slike z zadnje konjske tekme, dirke motociklistov in dirke za gorsko prvenstvo, je iz prijaznosti do našega lista napravil gosp. I. C. Kotar. — Več slik z zadnjih dveh tekem prinesemo še v prihodnji številki.

Damsko sekcijo za »hazeno« hoče ustanoviti na novo Sportni klub »Ilirija«. »Hazená« je češkega izvora. Igra se na travnatem igrišču pribl. 50 x 40 m po pravilih, ki so nekoliko slični nogometu, vendar pa se igra le z rokami in na sedem igral. Na Češkem je ta panoga sporta že popolnoma udomačena. — Dame, ki se hočejo prijaviti v sekcijo, naj sporoče svoje naslove tajništvu Sportnega kluba Ilirija, Krsnikova ulica 3/I.

500.000 frankov je votirala francoska poslanska zbornica za sportno propagando v inozemstvu. Od tega zneska se bo porabilo 200.000 frs. za priprave za Olimpijado, ostalo pa za udeležbo francoskih sportnikov na raznih mednarodnih tekmah. »Jugoslov. Sport« pripominja k temu: »A pri nas... Kaj se daje pri nas? Davke in pristojbine vedno večje in večje! — Ministrstva le obetajo, pokrajinske vlade molče, denarni zavodi ne dajo ničesar, naši milijonarji še manj — vse je do skrajnosti indolentno.« — Podpišemo vse!

„Sport“

izhaja vsako nedeljo Naročnina četrtletno (14 števil) 56 K, posamezne številke 5 K. Inserati po dogovoru.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Naronni dom, Sportna zveza.

Izdaja Sportna zveza Ljubljana, urejuje Stanko Virant, Tiska »Narodna tiskarna«, klišeji iz Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani.